

Narodowe Centrum
Badań i Rozwoju

BENEFICJENCI NCBR W RANKINGACH PRZEDSIĘBIORSTW W POLSCE

NCBR.gov.pl

Michał Baranowski

BENEFICJENCI NCBR W RANKINGACH PRZEDSIĘBIORSTW W POLSCE

Michał Baranowski
Sekcja Studiów, Analiz i Ewaluacji
Narodowego Centrum Badań i Rozwoju

Warszawa, wrzesień 2014

Spis treści

1	UWAGI OGÓLNE	6
2	RANKINGI PRZEDSIĘBIORSTW INNOWACYJNYCH NA ŚWIECIE	7
3	RANKINGI FIRM W POLSCE	7
3.1	RANKINGI PRZEDSIĘBIORSTW INNOWACYJNYCH W POLSCE	8
3.2	LISTA 500 NAJBARDZIEJ INNOWACYJNYCH PRZEDSIĘBIORSTW W POLSCE	11
3.3	RANKING FIRM INNOWACYJNYCH	12
3.4	KAMERTON INNOWACYJNOŚCI	13
3.5	GAZELE BIZNESU	14
3.6	DIAMENTY FORBESA	15
3.7	PERŁY POLSKIEJ GOSPODARKI	16
4	BENEFICJENCI NCBR W RANKINGACH FIRM W POLSCE	17
4.1	WNIOSKI	23

1. Uwagi ogólne

Celem niniejszego opracowania jest spojrzenie na beneficjentów Narodowego Centrum Badań i Rozwoju pod kątem ich obecności w rankingach przedsiębiorstw w Polsce. Do analizy podzielono obecne na rynku rankingi przedsiębiorstw na dwie grupy: rankingi przedsiębiorstw wyróżniających się ze względu na określone parametry oraz rankingi przedsiębiorstw innowacyjnych. Porównano stosowane w nich metodologie, a także stworzono zestawienie beneficjentów NCBR oraz przedsiębiorstw, które na przestrzeni lat 2012-2014 zajmowały w nich czołowe miejsca (wśród pierwszych 50. laureatów rankingów).

Można wskazać na dwa zasadnicze cele powstawania rankingów firm: pokazanie rzeczywistych procesów na poziomie mikroekonomicznym poprzez prezentację najlepszych przedsiębiorstw oraz stworzenie produktu informacyjnego, który następnie jest komercjalizowany. W przypadku rankingów prowadzonych w Polsce najczęściej odbywa się to poprzez pozyskiwanie reklamodawców, sponsorów, partnerów, a rzadziej poprzez bezpośrednią sprzedaż gotowego produktu. W przypadku omawianych w opracowaniu rankingów, udział przedsiębiorstw jest w nich bezpłatny, co nie zawsze jest regułą przy okazji nadawania przedsiębiorstwom najrozmaitszych tytułów czy też certyfikatów.

Analizując rankingi, warto pamiętać, że nie są one całościowymi zbiorami najlepszych przedsiębiorstw. Do 1990 roku dane dotyczące firm pozyskiwane były z Głównego Urzędu Statystycznego. Obecnie ze względu na tajemnicę statystyczną nie jest to możliwe. Proces pozyskiwania danych jest największą przeszkodą w konstruowaniu rankingów firm w Polsce. Znacząco też może wpływać na wyniki, poprzez nieuwzględnianie całych grup przedsiębiorstw (np. mikroprzedsiębiorstw), do których trudno jest dotrzeć.

Przy omawianiu metodologii pomiaru innowacyjności stosowanych w rankingach przedsiębiorstw warto zwrócić uwagę na szeroki zakres pojęciowy terminu „innowacyjność” i występującą w praktyce różnorodność jego definicji. W związku z tym tworzenie rankingów, zwłaszcza firm, jest obarczone wejściem w skomplikowane zagadnienia teoretyczne, poszukiwanie praktycznych powiązań z danymi oraz sposób w jaki są zbierane.

Poruszając kwestie metodologiczne związane z innowacyjnością, warto zwrócić uwagę na to, że ogólne wytyczne dotyczące pomiaru aktywności innowacyjnej na poziomie mikro zawarte są w kolejnych wersjach podręcznika metodologicznego Oslo Manual opracowanego przez OECD. Pewną wskazówką odnośnie nowego podejścia do wskaźników innowacyjności firm mogą być wyniki badań „OECD Innovation Microdata Project”, jednak ich przełożenie na rozwiązania bardziej praktyczne może nastręczać trudności. Oznacza to, że wypracowanie odpowiednich wskaźników dla firm to działania pionierskie, obarczone dużym ryzykiem błędu, stąd też opisane poniżej sposoby kształtowania rankingów różnią się w znaczący sposób.

2. Rankingi przedsiębiorstw innowacyjnych na świecie

Najbardziej znanym rankingiem firm innowacyjnych jest przygotowywany przez amerykański miesięcznik Forbes „World’s Most Innovative Companies”. Użytym w nim wskaźnikiem jest tzw. premia innowacyjna,

czyli różnica pomiędzy kapitalizacją rynkową a bieżącą wartością firmy (do rankingu brane są tylko firmy z branż naukochońnych). Z kolei ranking koncernu Thomson Reuters „Top 100 Global Innovators”, oparty jest głównie o analizę patentów przedsiębiorstw. Inny ranking, „Top 50 Most Innovative Companies” Bloomberg Businessweek Magazine przygotowujący jest we współpracy z Boston Consulting Group. Firmy wybierane są w głosowaniu menedżerów, a przy szeregowaniu uwzględnia się wybrane wyniki finansowe. Jeszcze inną pozycją jest ranking prowadzony w latach 2005-2013 przez Booz & Company (w 2014 roku firmę przejął PricewaterhouseCoopers). W ramach badania „Global Innovation 1000 Study”, które prowadzone jest na zbiorze 1000 największych inwestorów w badania i rozwój tworzony jest ranking najbardziej innowacyjnych firm świata.

Jedynym międzynarodowym zestawieniem, w którym pojawiają się polskie firmy, jest zestawienie przedsiębiorstw technologicznie innowacyjnych tworzone przez Deloitte – „Technology Fast 500”. Jest to rodzina rankingów tworzonych odrębnie dla Ameryki Północnej, regionu Azji i Pacyfiku i krajów EMEA (Europa, Bliski Wschód i Afryka). Istnieje także subranking dotyczący tylko firm z Europy Środkowej: Deloitte Technology Fast 50 CE. W tym ostatnim zestawieniu w 2013 roku 22 firmy, czyli 44%, pochodziło z Polski, dwie spółki: P.H. Elmat Sp. z o.o. i IAI S.A. są beneficjentami środków z NCBR.

3. Rankingi przedsiębiorstw w Polsce

Historia list rankingowych w Polsce zaczęła się w 1983 r., kiedy to zespół prof. Jana Mujzela w Instytucie Nauk Ekonomicznych PAN po raz pierwszy przygotował ranking PRL-owskich przedsiębiorstw. Ranking ten był publikowany w czasopiśmie „Zarządzanie”. Późniejsze jego wydania były tworzone przez INE PAN we współpracy m.in. z „Rzeczpospolitą” do momentu całkowitego ich przejścia przez tą ostatnią około roku 2003.

Zdecydowana większość obecnie istniejących rankingów, w sposób pośredni lub bezpośredni, wywodzi się lub nawiązuje do wówczas stworzonego zestawienia. Wśród najważniejszych obecnie ukazujących się list rankingowych polskich przedsiębiorstw trzeba wymienić: Listę 500 największych firm „Rzeczpospolitej”, listę 500 największych firm „Polityki”, Ranking 100 największych firm miesięcznika „Forbes”, Gazele Biznesu wydawane przez „Puls Biznesu”, czy „Perły Polskiej Gospodarki” wydawane przez anglojęzyczny miesięcznik „Polish Market” we współpracy z INE PAN (do 2013 roku).

Ukazuje się także szereg branżowych rankingów firm, np. „Lista 300 najlepszych przedsiębiorstw rolnych” przygotowana przez Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej PIB czy rankingi firm informatycznych wydawane przez tygodnik „Computerworld”.

Obok „List 500”, które mają na celu pokazanie największych polskich firm, publikowana jest cała rodzina rankingów przedsiębiorstw wyróżniających się ze względu na określone parametry. W tabeli nr 1 przedstawiono zestawienie wybranych rankingów publikowanych w Polsce, które nie są rankingami największych przedsiębiorstw lub przedsiębiorstw innowacyjnych.

Tabela 1. Rankingi przedsiębiorstw wyróżniających się ze względu na określone parametry

Nazwa	Jednostka tworząca ranking	Partner merytoryczny	Lata prowadzenia	Miejsce publikacji
Gazete Biznesu	Puls Biznesu	Coface Poland	2000-2013	Puls Biznesu
Diamenty Forbesa	Forbes	Binode Polska (wcześniej jako D&B)	2006-2014	Forbes
Perty Polskiej Gospodarki	Polish Market	Instytut Nauk Ekonomicznych PAN (2003-2013), Szkoła Główna Handlowa (2014-)	2003-2013	Polish Market

Źródło: Opracowanie własne

3.1 Rankingi przedsiębiorstw innowacyjnych w Polsce

Rankingów, które bezpośrednio lub pośrednio związane byłyby z innowacyjnością firm w Polsce jest mało. De facto na rynku obecnie istnieje tylko jeden: „Ranking najbardziej innowacyjnych firm” dziennika „Rzeczpospolita”, który jest rodzajem podrankingu publikowanego w ramach „Listy 2000” i „Gazeta Prawna”. Szczegółowe opisy rankingów firm innowacyjnych, zamieszczonych w Tabeli nr 2, znajdują się w następnym rozdziale. Nie jest wykrystalizowany status rankingu prowadzonego przez INE PAN, który najprawdopodobniej nie ukaże się w 2014 roku.

Pierwsze rankingi firm innowacyjnych w Polsce zaczęły być tworzone na początku XX wieku. Warto zwrócić uwagę, że historia przenikania się poszczególnych rankingów związana jest także z przepływem wiedzy i z kilkoma ośrodkami zlokalizowanymi w Warszawie, czasami przenikającymi się personalnie, do których zaliczają się wspomniany wcześniej INE PAN, CASE, PKKP Lewiatan czy pośrednio IBnGR (oddział w Warszawie). Dużą rolę w ich inicjowaniu odegrał BRE Bank pod kierownictwem S. Lachowskiego, a stroną medialną rankingów zajmowały się przede wszystkim „Rzeczpospolita” i „Gazeta Prawna”.

Tabela 2. Rankingi przedsiębiorstw innowacyjnych

Nazwa	Jednostka tworząca ranking	Partner	Lata prowadzenia	Miejsce publikacji
Lista 500 najbardziej innowacyjnych przedsiębiorstw	Instytut Nauk Ekonomicznych PAN	BRE Bank (2005-2007)	2005-2013	Raport o innowacyjności gospodarki Polski Wprost (jako „Innowator”), Gazeta Prawna
Ranking firm innowacyjnych	Rzeczpospolita	CASE merytoryczny (2002-2003)	2002-2014	Rzeczpospolita
Kamerton innowacyjności	BRE Bank	PKKP Lewiatan	2008	Rzeczpospolita, Manager Magazine

Źródło: Opracowanie własne

Polskie firmy nagradzane są za innowacyjność również w ramach przedsięwzięć, które nie mają charakteru listy rankingowej:

- ✓ W kategorii „innowacyjność” (jest to jedna z pięciu kategorii) polskie firmy nagradza kapituła Nagrody Gospodarczej Prezydenta RP. W 2014 roku nagrodę otrzymała firma Medicalalgorytmics S.A. (3 projekty realizowane ze środków NCBR, w tym 2 bezpośrednio, jeden z programu gdzie instytucją wdrażającą jest PARP).
- ✓ Miesięcznik „Polish Market” nadaje nagrody „Perły Innowacji – Progress”. Wyboru dokonuje kapituła składająca się z dwóch osób: redaktor naczelnej magazynu i dyrektora Rady Głównej Instytutów Badawczych.
- ✓ Na rynku istnieje też program Rynkowy Lider Innowacji, w którym nagradza się firmy godłem promocyjnym. Organizatorem konkursu jest „Strefa Gospodarki – Biznes Magazyn”.
- ✓ Przedsięwzięciem innego typu, nakierowanym na innowacyjność produktową, jest organizowany przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości konkurs „Polski Produkt Przyszłości”. Konkurs dotyczy produktów technologicznych jeszcze niewdrożonych oraz wdrożonych do produkcji pomiędzy 12. a 21. miesiącem przed zgłoszeniem do konkursu. W 2013 roku został wyróżniony m.in. dofinansowany ze środków NCBR projekt „Modułowy multiplatformowy system przechowywania pojazdów samochodowych w miastach, przeznaczony szczególnie dla ludności dojeżdżającej z obszarów wiejskich” realizowany przez firmę Hydromega. Nagrodę dostała też firma SKOTAN S.A. prowadząca badania, finansowane m.in. ze środków NCBR, nad wykorzystaniem drożdży paszowych Yarrowia lipolytica m.in. ze środków NCBR. Nagrodzeni i wyróżnieni zostali także inni beneficjenci NCBR: STER sp. z o.o., ELPIGAZ Sp. z o.o., Uniwersytet Śląski i Instytut Chemii Przemysłowej.

Poniżej w formie tabelarycznej przedstawiono przegląd stosowanych metodologii. Warto zwrócić uwagę, że w sposób bezpośredni realizacja projektów finansowanych przez NCBR może wpłynąć jedynie na pozycję w rankingu „500 najbardziej innowacyjnych przedsiębiorstw w Polsce” prowadzonego przez INE PAN. W pozostałych rankingach mogą one wpłynąć na pozycję jedynie w sposób pośredni.

Tabela 3. Przegląd stosowanych metodologii rankingów w Polsce

Ranking uwzględnia	Rankingi firm innowacyjnych			Rankingi wyróżniających się firm		
	Lista 500 najbardziej innowacyjnych przedsiębiorstw	Ranking firm innowacyjnych	Kamerton innowacyjności	Gazete Biznesu	Diamenty Forbesa	Perły Polskiej Gospodarki
Źródła danych:						
ankieta	✓	✓	✓			✓
z KRS/"Monitora Polskiego B"				✓	✓	
inne publicznie dostępne dane	✓			✓	✓	
dane z lat poprzednich	✓			✓	✓	✓
Wskaźniki finansowe firmy:						
przychody ze sprzedaży		✓		✓	✓	✓
rentowność firmy	✓			✓		✓
wartość firmy					✓	
Wskaźniki odnoszące się do innowacyjności:						
patenty	✓	✓	✓			
nakłady na B+R	✓	✓				
projekty finansowane ze środków unijnych (w tym projekty finansowane z NCBR)	✓		✓			
metodologia Oslo	✓		✓			
Wielkość przedsiębiorstw w rankingu :						
duże	✓	✓	✓			✓
małe i średnie	✓		✓	✓	✓	
mikroprzedsiębiorstwa	✓		✓			

Źródło: Opracowanie własne

3.2 Lista 500 najbardziej innowacyjnych przedsiębiorstw w Polsce

Opis: „Lista 500 najbardziej innowacyjnych przedsiębiorstw w Polsce” jest pochodną badań nad innowacyjnością polskich przedsiębiorstw prowadzonych w Instytucie Nauk Ekonomicznych PAN od 2004 roku pod kierownictwem prof. Tadeusza Baczko. Tworzenie jej zapoczątkowała współpraca pomiędzy INE PAN, BRE Bankiem a „Gazetą Prawną”. Współpraca ta trwała przez trzy edycje do 2008 roku. Zwycięzcy rankingów otrzymywali statuetkę „Kamertonu Innowacyjności”. Wyniki rankingu prezentowano m.in. na łamach „Gazety Prawnej”, a także wraz z tekstami o charakterze analitycznym w „Raporcie o innowacyjności gospodarki Polski”. Ranking ten wraz z kolejnymi edycjami rozbudowywał się o szereg podrankingów, a także dodatkowych, komplementarnych wobec Raportu, publikacji. Od 2008 roku ranking prowadzony jest samodzielnie przez INE PAN. W ostatnich latach na jego podstawie przygotowywane były dodatkowe rankingi, które publikowane były m.in. we Wprost („Innowator”).

Stosowana metodologia: Na potrzeby rankingu została przygotowana oryginalna metodologia określana przez twórców metodologią 5A. Poszczególnym przedsiębiorstwom przyporządkowywane są punkty za innowacyjność rynkową, procesową, nakłady na działalność innowacyjną, patenty i kontrakty europejskie. Większość z wyżej wymienionych kategorii mierzona jest w sposób złożony, tzn. składa się na nią kilka wskaźników. Odpowiednio dla innowacyjności rynkowej są to dynamiki sprzedaży, eksportu, zatrudnienia oraz ocena jakościowa najbardziej innowacyjnego produktu. W przypadku innowacyjności procesowej wykorzystywane są następujące wskaźniki: ROA, dynamika ROA, udział nakładów inwestycyjnych w nakładach na działalność innowacyjną. Przy ocenie nakładów na działalność innowacyjną pod uwagę bierze się: działalność B+R, stosunek nakładów na działalność B+R do przychodów ze sprzedaży, udział działalności B+R w nakładach na działalność innowacyjną ogółem. W przypadku patentów uwzględnia się patenty krajowe i patenty zagraniczne, przy czym te ostatnie są wyżej punktowane. Liczba podpisanych kontraktów w ramach Programów Ramowych UE i funduszy strukturalnych liczy się do ostatniej kategorii.

Nazwa metodologii wzięła się stąd, że dla każdej z pięciu kategorii przyznaje się oznaczenia literowe: A, B, C i N (brak danych dla wszystkich wartości). Stąd też np. metryczka dla zwycięzcy rankingu w kategorii dużych przedsiębiorstw w 2011 roku ZF Polpharma S.A. wyglądała następująco: A B A A A. W poszczególnych kategoriach oceny nieco się różnią. Zasada natomiast pozostała taka, że najwyższą oceną była A. Aby ją otrzymać w pierwszych trzech kategoriach dwa spośród trzech wskaźników musiały być większe lub równe od ich median w badanej populacji przedsiębiorstw. Ocenę B przyznawano gdy jeden ze wskaźników był większy lub równy od ich median w badanej populacji przedsiębiorstw. Im więcej było punktów tym wyższa pozycja firmy w rankingu. Jeżeli przedsiębiorstwa miały tyle samo punktów, o pozycji decydowała kategoria nakładów na działalność B+R w danym roku, następnie w roku poprzednim, a później decydowała kategoria dynamiki przychodów ze sprzedaży.

Dane do rankingu pochodziły zarówno ze specjalnie przygotowanej ankiety, formularzy statystycznych PNT, jak i ze źródeł publicznie dostępnych oraz bazy danych INE PAN. Cechą charakterystyczną rankingu jest to, że na pozycję w nim nie wpływa znacząco wielkość firmy, stąd też firmy mikro często przeplatają się z firmami dużymi. Ponadto występuje w nim duża zmienność: lider w jednym roku, w następnym może znacząco spaść i na odwrót. Choć w przypadku niektórych wskaźników brany jest pod uwagę okres trzyletni nie zapobiega to tym wahaniom. W omawianej metodologii w sposób twórczy połączono wybrane międzynarodowe standardy rachunkowości z wymaganiami pomiarów innowacyjności tworząc zestaw oryginalnych mikrowskaźników.

Dostępność danych: Listy rankingowe za poszczególne lata wraz z „Raportami o innowacyjności gospodarki Polski” za poszczególne lata są dostępne na stronie INE PAN, z wyłączeniem ostatnich rankingów, które można przeglądać on-line na platformie issuu.com

3.3 Ranking firm innowacyjnych

Opis: Ranking firm innowacyjnych publikowany w „Rzeczpospolitej” jest jednym z dodatkowych rankingów publikowanym w dodatku „Lista 2000”, który ukazuje się wraz z gazetą na początku grudnia każdego roku. W ostatnich latach w rankingu znajduje się ok. 50-60 firm, a listy wcześniejsze zatytułowane są „sto najnowocześniejszych przedsiębiorstw”. Metodologia badania została opracowana przez dr Richarda Woodwarda i Michała Górczyńskiego z Centrum Analiz Społeczno-Ekonomicznych (CASE). W latach 2002-2003 ranking był tworzony wspólnie przez CASE Fundację Naukową, CASE Doradcy Sp. z o.o. oraz „Rzeczpospolitą”.

Stosowana metodologia: Ranking tworzony jest na podobnej zasadzie jak tworzona jest „Lista 500” czy „Lista 2000”, czyli na podstawie danych ankietowych, które wrywkowo są weryfikowane. Przy tworzeniu rankingu firmy proszone są o:

- 1) informacje o wydatkach na działalność badawczo-rozwojową (B+R);
- 2) liczbę zatrudnionych w działalności B+R w przeliczeniu na pełne etaty;
- 3) strukturę wydatków na działalność B+R (w podziale na prace własne firmy, nabycie wyników prac B+R od przedsiębiorstw krajowych i zagranicznych, wyższych uczelni i innych jednostek badawczo-rozwojowych);
- 4) strukturę finansowania działalności B+R (w podziale na środki własne przedsiębiorstwa, środki budżetowe oraz unijne).

Firmom zadawane jest także pięć pytań jakościowych (odpowiedzi tak/nie) dotyczących: sprzedanych licencji, uzyskanych patentów, funkcjonowania wyodrębnionego działu B+R oraz opracowania produktu, który nie ma odpowiednika za granicą (chodzi o innowacyjność, która mogłaby mieć skalę międzynarodową).

Przy sporządzaniu zestawienia tworzony jest syntetyczny wskaźnik, o maksymalnej wartości sześciu punktów. Największą liczbę punktów uzyskuje się za wartość wydatków na działalność badawczo-rozwojową, stosunek zatrudnionych w działalności B+R do ogółu zatrudnionych oraz stosunek wartości prac B+R zrealizowanych w firmie do przychodów (max. 3 punkty), następnie za udział wydatków na działalność B+R w stosunku do przychodów firm (max. 2 punkty). Za pozytywne odpowiedzi na pytania jakościowe można otrzymać 1/5 punktu.

Zastosowana metodologia jest stosunkowo prosta i skupia się przede wszystkim na działalności badawczo-rozwojowej firmy i ponoszonych na nią nakładach. Tego typu podejście opiera się na najstarszych i stosunkowo najprostszych wskaźnikach innowacyjności, jeszcze sprzed wprowadzenia tzw. metodologii Oslo i niejako spłaszcza obraz innowacyjności w polskich przedsiębiorstwach. Niewątpliwie największą zaletą zastosowanej metody jest nieskomplikowanie, a tym samym zapewne wyższy response rate.

Dostępność danych: „Listy 2000” są dodatkami do „Rzeczpospolitej”. Listy, zarówno aktualna jak i za lata poprzednie są dostępne on-line za dodatkową opłatą, która jest zróżnicowana w zależności od rodzaju pliku. Plik PDF dostępny jest już od 19,90 zł, podstawowa wersja w pliku Excel kosztuje 499 zł, a koszt zakupu bazy zawierającej dodatkowe dane to 12.300 zł.

3.4 Kamerton innowacyjności

Opis: Pod tą nazwą w 2008 roku stworzono ranking najbardziej innowacyjnych firm. Twórcą rankingu był zespół PKKP Lewiatan pod kierownictwem dr Małgorzaty Starczewskiej-Krzysztozek. Partnerami były: BRE Bank, „Rzeczpospolita” i Manager Magazine. Lewiatan zastąpił INE PAN na miejscu partnera konkursu, jednak tylko na rok.

Natomiast przygotowywana w 2010 roku edycja nie została sfinalizowana. Później BRE Bank zarzucił finansowanie projektu, a PKKP Lewiatan nie podjęło się jego samodzielnego kontynuowania.

W 2008 roku zidentyfikowano 374 przedsiębiorstwa. Dane obejmują okres 1,5 roku (2007-II kw.2008).

Stosowana metodologia: Badanie miało charakter ilościowy. Na potrzeby badania została przygotowana ankieta składająca się z dwóch części:

- 1) rankingowej, w której przedsiębiorcy odpowiadali na pytania dotyczące innowacji produktowych, procesowych, marketingowych i organizacyjnych oraz certyfikatów jakości ISO lub innych certyfikatów kluczowych dla działalności przedsiębiorstwa, patentów, źródeł innowacji i efektów innowacji oraz
- 2) części pozarankingowej, w której przedsiębiorcy odpowiadali na pytania o źródła finansowania inwestycji, wagę poszczególnych efektów wdrażania innowacji, barier we wdrażaniu innowacji, a także planów dotyczących wdrażania innowacji w przyszłości.

Za każdy z poszczególnych rodzajów innowacyjności (produktowa, marketingowa, procesowa, organizacyjna) były przyznane punkty. Oddzielnie punktowane były też przedsiębiorstwa korzystające z funduszy unijnych. Niestety nie została ujawniona skala, ani sposób przyporządkowania punktów w poszczególnych kategoriach przedsiębiorstwom.

Badanie przeprowadzone przez Lewiatana uwzględniało w znacznym stopniu różne rodzaje innowacyjności, w pewnej mierze opierała się o metodologię Oslo, z drugiej strony nawiązując do metodologii 5A INE PAN. Ankieta, o której wypełnienie proszone były firmy, była długa – liczyła sobie 35 stron.

Dostępność danych: Publikacja zawierająca wyniki rankingu znajduje się na stronach BRE Banku.

3.5 Gazele Biznesu

Opis: Ranking Gazele Biznesu to ranking najdynamiczniej rozwijających się małych i średnich firm organizowany przez dziennik „Puls Biznesu”. Pierwszy ranking został sporządzony w 2000 roku – obejmował wówczas ok. 400 przedsiębiorstw. Liczba ta z czasem rosła, w ostatnim rankingu za rok 2013 znalazło się ponad 4000 przedsiębiorstw. Ranking ukazuje się w specjalnym grudniowym wydaniu do dziennika. Rankingowi towarzyszą też uroczyste gale podczas których laureatom wręczane są statuetki oraz dyplomy. Organizowane one są w dwunastu miastach w Polsce. Rankingi Gazele Biznesu to element szerszej działalności wydawcy: szwedzkiej grupy Bonnier Press Group.

Oprócz „Pulsu Biznesu” zestawienia takie opracowują jego siostrzane dzienniki ze Szwecji, Danii, Austrii, Łotwy, Rosji, Estonii i Słowenii. Kryteria wyboru Gazel są w poszczególnych krajach dostosowane do lokalnych warunków gospodarczych. Ranking przygotowuje wywiadownia gospodarcza Coface Poland.

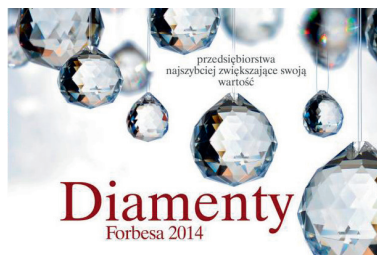
Stosowana metodologia: Wybór „Gazel Biznesu” dokonywany jest na podstawie wybranych wyników finansowych firmy za trzy poprzedzające ranking lata. Firma musi spełniać następujące kryteria: działać od co najmniej trzech lat, w roku bazowym przychody ze sprzedaży mieszczą się w przedziale pomiędzy 3 a 200 mln złotych, firma w trzech ostatnich latach musi także odnotowywać wzrost przychodów ze sprzedaży i ani razu nie ponieść straty.

Analizowane są dane, które firmy publikowały w „Monitorze Polskim B”, oraz sprawozdania finansowe spółek przekazywane do KRS. Firmy mogą też dane przekazać bezpośrednio organizatorowi konkursu. O miejscu firmy na liście rankingowej decyduje wyrażony w procentach przyrost obrotów, osiągnięty w ciągu trzech badanych lat. W rankingu nie mogą brać udziału firmy oferujące usługi finansowe i powiązane, nie uwzględnia się też wyników grup kapitałowych.

Dostępność danych: Listy „Gazel Biznesu” wraz z komentarzami oprócz wersji papierowej dołączanej do gazety, można nabyć w wersji elektronicznej: w postaci pliku PDF (184 zł brutto) lub w postaci bazy w pliku Excel (3690 zł brutto).

3.6 Diamenty Forbesa

Opis: Ranking powstał w 2006 roku, ukazuje się jako dodatek do miesięcznika „Forbes”. Ranking obejmuje trzy kategorie przedsiębiorstw: osiągających przychody powyżej 250 mln zł, pomiędzy 50 a 250 mln zł i od 5 do 50 mln zł. Rankingowi towarzyszą uroczystości organizowane w stolicach województw, podczas których nagradza się zwycięzców rankingów regionalnych.

W 2014 roku lista diamentów Forebsa objęła ponad 2000 przedsiębiorstw.

Ranking przygotowuje wywiadownia Bisnode Polska (wcześniej pod nazwą Dun&Bradstreet – w 2013 roku D&B pod nazwą D&B Bisnode stała się jedną ze spółek Grupy Bisnode).

Stosowana metodologia: Wybór przedsiębiorstw odbywa się dwuetapowo: pierwszy etap to selekcja przedsiębiorstw na podstawie sprawozdań składanych do Krajowego Rejestru Sądowego lub wcześniej publikowanych w „Monitorze Polskim B”. Wybierane są przedsiębiorstwa, które są rentowne (na podstawie wskaźników EBIT i ROA), mają dodatni wynik zarówno finansowy, jak i kapitałów własnych. Innym kryterium jest osiąganie co najmniej 5 mln zł przychodów ze sprzedaży. W rankingu nie bierze się pod uwagę instytucji finansowych.

Drugi etap obejmuje wycenę przedsiębiorstwa. Stosowana jest metoda szwajcarska, łącząca metodę majątkową i dochodową. Wartość przedsiębiorstw jest średnią ważoną wartości ich majątku i wartości dochodowej. Majątek wycenia się na podstawie średniej arytmetycznej jego wartości likwidacyjnej oraz wartości księgowej netto spółki, która kwotowo odpowiada kapitałowi własnemu firmy pomniejszonemu o wartości niematerialne i prawne. Wartość dochodowa to z kolei średnia zysków z trzech ostatnich lat. Wycena nie uwzględnia wartości marek.

W zestawieniu znajdują się przedsiębiorstwa, których przeciętny roczny wzrost wartości wynosi co najmniej 15%. Wysokość tego wskaźnika decyduje o miejscu na liście. Przeciętny wzrost został zmierzony za pomocą średniej ważonej, w której wzrost osiągnięty przez przedsiębiorstwo w ostatnim roku ma dwa razy większe znaczenie niż odnotowany rok wcześniej.

Dostępność danych: Listy laureatów Diamentów Forbesa za rok 2014, także podziały na kategorie wielkości przychodów oraz w podziale na województwa są dostępne na stronie internetowej miesięcznika.

3.7 Perły Polskiej Gospodarki

Opis: „Perły Polskiej Gospodarki” powstały w 2003 roku jako wspólne przedsięwzięcie anglojęzycznego miesięcznika „Polish Market” i INE PAN. Jest to lista wiodących polskich przedsiębiorstw, ogłaszana na przełomie listopada i grudnia każdego roku na uroczystej gali na Zamku Królewskim w Warszawie. Podczas uroczystości wręczane są statuetki i certyfikaty. Od 2006 roku „Polish Market” zaczął też rozdawać tzw. perły honorowe dla wybitnych przedstawicieli życia społecznego w Polsce.

Ranking publikowany jest w specjalnym dodatku do miesięcznika (choć kilkakrotnie zdarzyło się że znalazł się bezpośrednio w grudniowym numerze).

Stosowana metodologia: Jej twórcą jest dr Jan Macieją z INE PAN. W rankingu analizowane są dane finansowe firm, które są przesyłane do organizatorów w ankiecie. O miejscu decydują następujące kryteria: dynamika przychodów z całokształtu działalności gospodarczej, rentowność obrotu, stopa zwrotu z aktywów i kapitału własnego, wydajność pracy mierzona produkcją dodaną oraz łączna produktywność kapitału ludzkiego, rzeczowego i finansowego. Wszystkim tym kryteriom nadano wartość progową na poziomie 10% średniej wartości danego kryterium obliczonego dla firm o przychodach ogółem 100 i więcej mln złotych.

Na listę wchodzi jedynie te firmy, których wartość numeryczna wymienionych kryteriów będzie nie niższa niż 10% średniej. Ponadto wskaźnik ogólnego poziomu zadłużenia nie może przekroczyć 100%, a przychody z całokształtu działalności gospodarczej muszą być równe lub większe niż 100 mln zł w dwóch poprzedzających latach.

Ranking dzieli się na dwie części: „Perły Wielkie” i „Perły Duże”. „Perły Wielkie” obejmują firmy, których wielkość przychodów rocznych z działalności przekracza 1 mld złotych. „Perły Duże” to te, których przychody są pomiędzy 100 mln. a 1 mld. złotych.

W 2014 roku metodologia uległa przeformułowaniu, ale także opiera się o wskaźniki charakteryzujące kondycję finansową przedsiębiorstwa.

Dostępność danych: Listy laureatów rankingów znajdują się na stronach organizatorów: INE PAN za lata 2003-2012 i „Polish Market” za lata 2011-2013. Plikami w formacie .xls dysponuje Instytut Nauk Ekonomicznych PAN.

4. Beneficjenci NCBR w rankingach firm w Polsce

Omawiane wyżej rankingi obejmują różną liczbę przedsiębiorstw. Liczą sobie one od 50 (Ranking firm innowacyjnych „Rzeczpospolitej”) do 4342 przedsiębiorstw („Gazete Biznesu”), w tym „Perły Wielkie” to zbiór 74 przedsiębiorstw, „Diamenty Forbesa” to zbiór 138 przedsiębiorstw (w kategorii powyżej 250 mln zł obrotów), a 500 przedsiębiorstw obejmuje ranking INE PAN. Do analizy, w celu zapewnienia porównywalności wybrano pięćdziesiąt pierwszych firm z ostatnich pięciu rankingów „Rzeczpospolitej”, INE PAN, „Pulsu Biznesu”, „Forbesa” i „Polish Marketu”.

Celem przygotowanego zestawienia jest spojrzenie na przedsiębiorstwa, beneficjentów NCBR przez pryzmat ocen niezależnych instytucji nagradzających wyróżniające się firmy. W tabeli nr 4 znajdują się tylko przedsiębiorstwa, które były beneficjentami środków NCBR. Uszeregowano je pod względem liczby wszystkich projektów w bazie Narodowego Centrum Badań i Rozwoju. W przypadku, gdy liczba projektów była równa, firmy uszeregowano alfabetycznie. W rubryce „liczba projektów NCBR” w nawiasie podano liczbę projektów, dla których instytucją wdrażającą (Działanie 1.4-4.1 dla konkursów ogłaszanych przed 2012 roku) był PARP. Informacje dotyczące nakładów na B+R” pochodzą z rankingu firm innowacyjnych „Rzeczpospolitej”.

W tabeli nr 5 podjęto próbę zestawienia wybranych przedsiębiorstw z rankingów firm innowacyjnych „Rzeczpospolitej” i INE PAN i prześledzenia jak zmieniała się ich pozycja w ostatnich czterech edycjach rankingów.

Tabela 4. Zestawienie wybranych beneficjentów NCBR z miejscami w rankingach przedsiębiorstw

Lp.	Nazwa firmy	Rankingi firm innowacyjnych		Rankingi wyróżniających się firm			Liczba projektów w NCBR (lider)	Wartość realizowanych projektów (tys. zł)	Nakłady na B+R (tys. zł) w 2012 roku
		Miejsce w rankingu 500 najbardziej innowacyjnych firm w Polsce 2012	Miejsce w rankingu firm innowacyjnych 2013	Miejsce w rankingu Gazete Biznesu 2012	Miejsce w rankingu Diamenty Forbesa ^a 2014	Miejsce w rankingu Perty Polskiej Gospodarki 2013 ^b			
1	Selvita S.A.	38					14 (7)	96 732	
2	ADAMED Sp. z o.o.	33					13 (2)	188 649	
3	Fabryka Armatyr Jafar S.A.	48					12	8 692	
4	Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo	260				26	12	211 534	
5	Celon Pharma S.A.	7					11 (10)	106 764	
6	ZF Polpharma SA,	2	4				6 (3)	109 695	99 375
7	Asseco Poland SA GK,	65	5				5	20 229	149 309
8	Comarch SA	14	1				4	28 106	166 866
9	Famur S.A.	22				89	4 (2) 3 ^c	8 151	
10	Katowicki Holding Węglowy SA	157	42				4 (1)	95 549	5 633
11	Pojazdy Szynowe Pesa Bydgoszcz S.A.	4				26	4	92 636	
12	PZ Cormay S.A.	21					4 (4)	50 973	
13	Transition Technologies S.A.	45					4 (2)	6 405	
14	Wasko SA,	69	9				4 (2)	30 308	16 319

a W kategorii firm osiągniętych obroty powyżej 250 mln zł rocznie; **b** Kategoria „Perty Wielkie”; **c** 2 projekty realizowane przez Famur Institute sp. z o.o. wchodzącą w skład grupy Famur S.A.

L.p.	Nazwa firmy	Rankingi firm innowacyjnych			Rankingi wyróżniających się firm			Liczba projektów w NCBR (lider)	Wartość realizowanych projektów (tys. zł)	Nakłady na B+R (tys. zł) w 2012 roku
		Miejsce w rankingu 500 najbardziej innowacyjnych firm w Polsce 2012	Miejsce w rankingu firm innowacyjnych 2013	Miejsce w rankingu Gazete Biznesu 2012	Miejsce w rankingu Diamenty Forbesa 2014	Miejsce w rankingu Perły Polskiej Gospodarki 2013				
15	Boryszew S.A.	156		22			3	18 161		
16	Grupa Fakro		20				3 (3)	2 147	5 078	
17	Telekomunikacja Polska S.A.	34					3	2 354		
18	Hydro-Vacuum S.A.	6					3 (1)	6 936		
19	ZPUE.S.A.	42			65		3 (2)	14 745		
20	AVIO POLSKA Sp. z o.o.	37			23		2	74 745		
21	Grupa Can-Pack SA	59	22				2 (1)	7 950	3 060	
22	Intel Technology Poland Sp. z o.o.				32		2 (1)	166 083		
23	IVONA SOFTWARE Sp. z o.o.	47					2 (2)	2 998		
24	Kompania Węglowa SA GK		44				2	3 630	2 287	
25	Krynicki Recykling S.A.	41					2 (2)	34 701		
26	Laboratorium Kosmetyczne Dr Eris SA		6				24	4 687	10 889	
27	Macrologic SA GK,		8				2 (1)	15 109	3 886	
28	Odlownie Polskie S.A.	24					2 (2)	4 578		

d Jako uczestnik konsorcjum, liderami obydwu konsorcjów prowadzącymi projekty są jednostki naukowe

L.p.	Nazwa firmy	Rankingi firm innowacyjnych		Rankingi wyróżniających się firm			Liczba projektów w NCBR (lider)	Wartość realizowanych projektów (tys. zł)	Nakładna B+R (tys. zł) w 2012 roku
		Miejsce w rankingu 500 najbardziej innowacyjnych firm w Polsce 2012	Miejsce w rankingu firm innowacyjnych 2013	Miejsce w rankingu Gazetle Biznesu 2012	Miejsce w rankingu Diamenty Forbesa 2014	Miejsce w rankingu Perły Polskiej Gospodarki 2013			
29	Radmor SA,		2				2	94719	24039
30	Sanockie Zakłady Przemysłu Gumowego Stomil Sanok S.A., Tenneco Automotive Polska Sp. z o.o.	43			43		2(2)	3301	
31							2(2)	4033	
32	Valeo Autosystemy Sp. z o.o.	40				15 ^e	2(2)	21 348	
33	Zakłady Chemiczne Alwernia S.A.	28					2	9 347	
34	Bumar PCO SA GK,	78	28				1(1)	5 647	15 358
35	Elektromontaż-Rzeszów SA,	284	12				1(1)	449	
36	Fabryka Osprzętu Samochodowego Polmo Łódź S.A.	26					1	3 590	
37	FagorMastercook SA		38				1	2 070	12 773
38	GK Energa S.A.					48	1	4 622	
39	Huta Łabędy SA,		50		92		1	5 230	439
40	KGHM Polska Miedz S.A.	23			74	13	1(1)	77 067	
41	Lubelski Węgiel Bogdanka SA GK,		30			24	1	760	885
42	Luvana SA	29	26				1(1)	962	1 799
43	Matkowski-Martech S.A.	1					1(1)	1 922	

e Jako Valeo Polska

Lp.	Nazwa firmy	Rankingi firm innowacyjnych		Rankingi wyróżniających się firm			Liczba projektów w NCBR (lider)	Wartość realizowanych projektów (tys. zł)	Nakłady na B+R (tys. zł) w 2012 roku
		Miejsce w rankingu 500 najbardziej innowacyjnych firm w Polsce 2012	Miejsce w rankingu firm innowacyjnych 2013	Miejsce w rankingu Gazete Biznesu 2012	Miejsce w rankingu Diamenty Forbesa 2014	Miejsce w rankingu Perły Polskiej Gospodarki 2013			
44	MPWiK SA, Wrocław		24				1	2 660	3 548
45	Newag S.A.				8		1	9 960	
46	OGP Gaz-System SA	30	39			50	1(1)	2 740	552
47	OP Team S.A.	44					1(1)	1 270	
48	PCC Rokita SA	136	35			10	1(1)	2 183	3 150
49	Polimax S.A.				10		1	6 202	
50	Sitech sp. z o.o.					19	1	6 537	
51	TELZAS Sp. z o.o.	27					1(1)	488	
52	Zabrzeńskie Zakłady Mechaniczne Maszyny Górnicze			29			1(1)	1 170	
53	Zakład Wytwarzania Artykułów Ściernych Andre Abrasive Articles Robert Andre	15					1(1)	366	
54	Zakłady Automatyki Kombud SA,		17				1(1)	17 421	6 178
55	Zakłady Azotowe Puławy S.A.	25			18	12	1	18 974	

Tabela 5. Zmiany miejsc wybranych beneficjentów NCBR w rankingach firm innowacyjnych

L.p.	Nazwa firmy	500 najbardziej innowacyjnych firm w Polsce				Ranking firm innowacyjnych			
		2009	2010	2011	2012	2010	2011	2012	2013
1	Selvita S.A.			3	38				
2	ADAMED Sp. z o.o.	1		5	33				
3	ZF Polpharma S.A.	4	1		2				4
4	Asseco Poland S.A.	44	44	50	65	46		4	5
5	Comarch S.A.	22	5	17	14	1	1	3	1
6	Katowicki Holding Węglowy S.A.	318	77		157	60		60	42
7	Wasko S.A.		111	118	69	5	8		9
8	PCC Rokita S.A.	39	87	285	136	37	60		35
9	Radmor S.A.	19	106					1	2
10	Grupa Can-Pack S.A.		32 ^f		59	58	38		22

^f Jako Can-Pack S.A.

4.1 Wnioski

- ✓ Każdy z rankingów jest odrębnym zbiorem przedsiębiorstw, choć można wskazać także zbiór firm, które powtarzają się w analizowanych rankingach. Beneficjenci środków NCBR pojawiają się w każdej z najnow-szych edycji rankingów, niemniej ze względu na specyfikę udzielanego wsparcia, przede wszystkim wyróżniają się w rankingach firm innowacyjnych.
- ✓ Pozycja przedsiębiorstw w rankingach firm innowacyjnych w przekroju czasowym charakteryzuje się dużą zmiennością w czasie. Wynika to przede wszystkim ze stosowanych metodologii, przy czym dużo większą zmiennością charakteryzują się one w rankingu INE PAN, niż w rankingu „Rzeczpospolitej”. Jako jedną z przyczyn można wskazać składowy element oceny rankingu INE PAN jakim jest aktywność związana z wykorzystywaniem funduszy unijnych. W omawianych zestawieniach można podjąć się wskazania grupy „liderów” – firm zajmujących czołowe miejsca w układzie wieloletnim. Część z tych firm to także beneficjenci NCBR.
- ✓ Podsumowując, beneficjenci NCBR to odpowiednio: 20 firm z pierwszej „50-tki” rankingu INE PAN (40%), 14 firm z rankingu „Rzeczpospolitej” (28%), 10 firm z rankingu „Perły Wielkie” (20%), 7 firm z pierwszej „50-tki” „Diamentów Forbesa” (14%), 2 firmy z pierwszej „50-tki” „Gazel Biznesu” (4%). Spośród pięciu firm posiadających najwięcej projektów w analizowanym zbiorze (w sumie 61 czyli blisko 38%) cztery znalazły się w pierwszej „50-tce” rankingu INE PAN (piąta jest w trzeciej setce rankingu). Tylko jedna spośród nich znalazła się w pozostałych zestawieniach („Perły Polskiej Gospodarki”).
- ✓ W sumie 55 beneficjentów NCBR znalazło się w pierwszych „50-tkach” analizowanych najnow-szych edycji rankingów. Wartość 161 projektów finansowanych ze środków NCBR przez wyróżnione przedsiębiorstwa wyniosła w sumie 1 718 289 461 zł.
- ✓ Wśród beneficjentów znajdują się zwycięzcy rankingów firm innowacyjnych prowadzonych przez INE PAN i „Rzeczpospolitą”, a także firmy, które zajęły w nich drugie miejsca. Zakłady Azotowe Puławy S.A. jako jedyna firma znalazła się w trzech pierwszych „50-tkach” analizowanych rankingów. Natomiast przed-siębiorstwem z największą łączną wartością realizowanych projektów jest PGNiG (ponad 211 mln zł). Instytucją podpisującą umowę był w 19 przypadkach NCBR, a w 65 przypadkach PARP. 22 firmy, czyli 40% realizowało po jednym projekcie finansowanym ze środków NCBR.
- ✓ Warto też zwrócić uwagę, że miejsca firm na listach nie są bezpośrednio skorelowane z liczbą projektów w NCBR.

